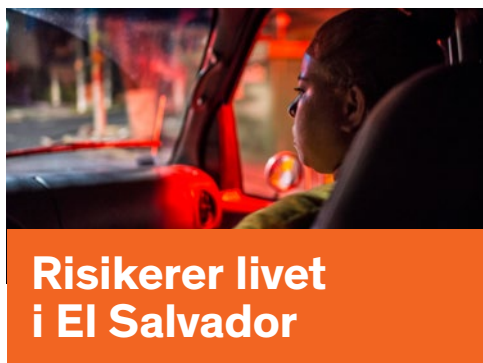

Appell

www.folkehjelp.no
Nr. 4, 2016

Hvorfor gjør vi ikke noe med ulikhet?

**Risikerer livet
i El Salvador**

**Fred fjerner miner
i Colombia**

**Møt den nye land-
direktøren i Myanmar**

Appell

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 4, 2016. Årgang 76

Tidligere *Melding, Helse, Helse
Miljø Trivsel, Norsk Folkehjelp og
Magasinet Norsk Folkehjelp*

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Storgata 33 A, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Julie Strand Offerdal, Hilde Sofie
Pettersen, Sissel Fantoft, Ida Krogsæter,
Monique Jaques, Emma Heidenreich,
Kirsti Knudsen Christina Endresen,
Ingrid Aspelund, Philip Rynning Co-
cker, Erik M. Sundt, Werner Anderson,
Ingebjørg Sørenes, Beate Thoresen
og Håkon Ødegaard.

Grafisk utforming: Heydays

Trykk: Aktietrykkeriet AS, Fetsund

Opplag dette nummer: 31 180

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet:

26. november

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

Foto Monique Jaques

Foto Emma Heidenreich

Foto Torunn Aaslund

Innhold

← AKTUELT

4 Hun risikerer livet i verdens drapshovedstad

VIS SOLIDARITET

8 Nødhjelp til sivile utenfor Mosul

↙ AKTUELT

10 Don Bernando kan endelig føle seg trygg mot miner

12 Marte Graff Jensen leder arbeidet i Myanmar

↘ TEMA ULIKHETENE ØKER

16 Hvorfor gjør vi ikke noe med ulikhet?

24 Flertallet sliter fremdeles i Sør-Afrika

26 Aktivister i Kambodsja nekter å gi seg

32 To typer Colombia, et fattig og et rikt

36 Asylsøkere lever langt under fattigdomsgrensen

Dette nummeret er støttet av:

LEDER

Hvorfor gjør vi ingenting med det?

VI VET AT stor ulikhet skaper ustabile samfunn for alle. Og vi vet hvordan vi kan redusere den. Likevel er det ikke politisk vilje til å gjøre det som må til.

Da Thapelo Mohapi, den unge generalsekretæren i slumboernes bevegelse fra Durban i Sør-Afrika var i Oslo i slutten av november for å holde foredrag om ulikhet, var budskapet hans at den groteske ulikheten i landet er villet politikk og at de fattige er en nødvendig brikke for en grådig elite som vil ta ut høye utbytter på bekostning av anstendige lønninger og skatt til felleskapet. – Vi er ikke fattige, vi er utarmet, sa han.

Mohapi fortalte om sinnet og frustrasjonen til det store flertallet av fattige som fremdeles, 22 år etter apartheidsfall, må leve under nedverdiggende forhold – i slumbebyggelse, med stor arbeidsløshet og få muligheter til utdanning.

Ulikhetene vokser i stadig raskere fart, ikke bare mellom rike og fattige land, men aller mest innad i land, og ifølge Norsk Folkehjelps ulikhetsrapport *Inequality watch* er ulikhetene størst i mellominntektsland. Dette betyr at selv om et land har økonomisk vekst, så fordeles ikke veksten på alle innbyggerne. Tvert imot – den hopper seg opp hos de rikeste.

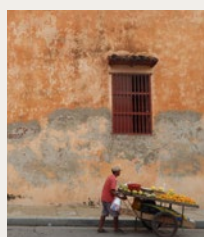
Det er lite som tyder på at skattekutt for de rikeste automatisk skaper trygge arbeidsplasser for folket. Likevel deltar mange folkevalgte – også i Norge – i et kappløp for en urettferdig fordeling der de kutter våre skatteinntekter for å øke elitenes private formuer.

Derfor er demokratiske valg ikke nok for å skape trygge og stabile samfunn. Vi må ha et sivilsamfunn som passer på de folkevalgte mellom valgene og som sier fra når de handler i strid med folkets interesser. Volden og truslene sivilsamfunnsorganisasjoner og aktivister over hele verden opplever, viser at maktelitene har forstått at når folk organiserer og mobiliserer, får de makt og styrke til å endre samfunn.

Torunn Aaslund
Redaktør

FORSIDEBILDE

Fattige innbyggere i Colombia er avhengige av å reise inn til byene for å selge grønnsaker og frukt som de dyrker, slik som denne fruktselgeren som går langs den gamle bymuren i Cartagena.

FOTO: Emma Heidenreich

På vakt i ambulansetjenesten i verdens drapshovedstad

Når Maria Martinez kommer på jobb, har hun ingen anelse om hun vil overleve natta. 18-åringen er skiftleder i Comandos de Salvamento, en frivillig ambulansetjeneste i San Salvador – verdens drapshovedstad.

TEKST OG FOTO Monique Jaques OVERSETTELSE Christina Endresen

Det er utrykning og Maria Martinez sitter i foran og fungerer som navigatør for sjåføren.

FAKTA Comandos de Salvamento

Organisasjonen ble etablert i 1960. Målet var å danne en landsdekkende ambulansetjeneste og redningsgruppe som tjener alle innbyggere uavhengig av rase eller religion. Den frivillige organisasjonen har 33 lokale grupper over hele El Salvador, og støttes av Norsk Folkehjelp som holder førstehjelpskurs for de frivillige og finansierer medisinsk utstyr. En tredel av de 3500 frivillige som jobber for Comandos er under 18 år.

Maria og teamet hjelper en kvinne som har blitt påkjørt av en personbil.

NÅR ALARMEN GÅR lørdag kveld, kan det skyldes skyting, drap, bilulykke eller brann. Maria Martínez vet hvordan hun skal håndtere dem alle.

– Jeg er redd noen ganger, sier hun.
– Men jeg liker eventyr og adrenalin. Jeg elsker det.

For å komme til Comandos de Salvamentos hovedkvarter må Martínez pendle gjennom ettermiddagens rushtrafikk, og hun starter tidlig for å sørge for at hun kommer dit i god tid før sola går ned. Basen ligger i sentrum av San Salvador, i et belastet nabolag som er kontrollert av gjenger og som det er lurt å holde seg unna i mørket. Men én gang i uka, når Martínez tar på seg den gule og grønne uniformen, vet hun at det er hennes plikt å være på gata – uansett hvor risikabelt det er.

EN AV VERDENS FARLIGSTE BYER

El Salvador er verdens mest voldelige land som ikke er rammet av krig. Det lille mellomamerikanske landet har en drapsrate på én til 1000 – en av de høyeste i verden. Av landets befolkning på kun 6,3 millioner, er det rundt 30.000 gjengmedlemmer, og nesten en halv million er

knyttet til forskjellige gjenger gjennom familiemedlemmer, venner eller naboer. De to største gjengene i landet, MS13 og Barrio, rekrutterer medlemmer helt ned i 12-årsalderen.

Comandos tilbyr et alternativ til det voldelige livet ungdommene ser på gata hver kveld. For mange av innbyggerne i San Salvador er de frivillige i Comandos – tenåringer med så å si ingen medisinsk erfaring – de eneste som står mellom liv og død.

GIR STOLTHET

Maria Martínez forbereder nattas skift; hun vasker de slitte ambulansene og sjekker at det medisinske utstyret er klart til bruk. Mange av de frivillige i Comandos kommer selv fra belastede nabolag og føler seg tryggere på jobb enn hjemme. Comandos prøver å få unge til å jobbe for dem og lærer dem livreddende ferdigheter slik at de kan gi noe tilbake til lokalsamfunnet og få en følelse av stolthet. Klokka åtte samler Martínez de frivillige – sjåfører og ambulanspersonell. De stiller seg på rekke og avsier Comandos de Salvamentos' løfte. Martínez tok over som skiftleder etter at den tidligere le-

Kvinnen som ble påkjørt har alvorlige skader og Comandos de Salvamento frakter henne til sykehus.

deren sluttet fordi det ble for farlig. Som skiftleder fordeler hun kveldens oppdrag i en bestemt, men moderlig tone. Hun ber noen om å gå ut med søpla, forsikrer seg om at de medisinske forsyningene er på plass, og passer på at sjåførene har nok bensin i ambulansene. Hun deler de tolv frivillige inn i to grupper med en sjåfør og medisinsk personell i hver gruppe.

– Det er utfordrende å lede en gruppe som består av nesten bare menn, sier hun. – Vi er bare to jenter her, og først ville ikke mennene høre på meg. Men nå, ni måneder etter at jeg ble forfremmet, adlyder de hvert eneste ord jeg sier.

ALARMEN GÅR!

På basen i hovedstaden er alt klart til utrykning. For å få tida til å gå mens de venter, ser noen på TV. Andre gjør lekser eller forteller vitser. De eldre erter de yngre – mange av dem begynner å jobbe i Comandos allerede når de er 14 år. En gruppe trener på rappellering og tauferdigheter til uavhengighetsparaden i september, hvor de vil vise fram sine nødhjelpsferdigheter. Martinez trakter

kaffe, og serverer smørbrød fra en bensinstasjon i nærheten.

Så går alarmen. Comandos er klar for action. Adressa er avmerket på kartet og raskeste rute er bestemt. Den ene gruppa hopper inn i ambulansen og lukker ambulansedørene idet de kjører av gårde på sitt første oppdrag.

Martinez sitter i foran og fungerer som navigatør for sjåføren. Hun er avhengig av informasjon fra en toveis radio som kobles til basen, og rettleider sjåføren inn på en hovedvei og deretter ned en sidegate. Hun ser nøye til høyre før hun roper «claro!». Ambulansen fyker gjennom krysset. En tur gjennom byen som vanligvis tar 45 minutter, gjøres unna på ti.

Når Commandos kommer fram, kontrollerer de området for mistenkelig aktivitet og gjengmedlemmer. Etter tiår med bistand i området, har de opparbeidet seg en nøytral posisjon blant de ulike gjengene, ettersom de hjelper alle som måtte trenge det. Men risikoen er fortsatt stor. Tidligere i år ble en 14 år gammel gutt fra Commandos drept av et gjengmedlem mens han var på vakt.

REDDER LIV

Maria Martinez leder teamet til ulykkesstedet. En dame har blitt påkjørt av en passasjerbil på motorveien. De stabiliserer kvinnen, som har kraftige indre blødninger, og frakter henne til nærmeste sykehus. Deretter er det tilbake til basen for å vente på neste alarm. Ofte blir det ringt inn en ny ulykke mens de er på vei tilbake til basen.

– Det er godt å vite at du redder liv, sier Martinez. – Uten Comandos de Salvamento ville mange kritisk skadde ha dødd. Statlige tjenester er enten trege eller ikke-eksisterende i El Salvador.

Selv begynte hun i Comandos da hun gikk på ungdomsskolen.

– Først likte jeg det ikke, forteller hun, og nevner nok en gang det mannsdominerte miljøet og lange arbeidsdager. – Men så lærte jeg nye måter å redde mennesker på og begynte virkelig å trives her.

Selv om Martinez og mannskapet hennes ikke har formell medisinsk utdanning, har de god kunnskap om førstehjelp takket være undervisningen de får av Norsk Folkehjelp. Flertallet av ungdommene slutter i Comandos når de

finner seg en fulltidsjobb, men arbeider frivillig når de har muligheten til det. Noen av de frivillige tar også utdanning som ambulansepersonell og kommer tilbake til Comandos med kvalifikasjoner som gjør at de får betalt for jobben.

VURDERER NY KARRIERE

Maria Martinez er musikk lærer på dagtid, men tiden i Comandos har fått henne til å vurdere en ny karriere.

– Jeg har lyst til å gå tilbake til skolebenken for å bli sykepleier, sier hun. – Jeg ønsker å lære mer om helsevesenet for å kunne redde flere liv.

Ikke alle i familien er like fornøyd med engasjementet hennes i Comandos. Faren støtter henne, men moren synes at hun kaster bort tida.

– Det er veldig vanskelig å være her når mamma ikke støtter meg. Hun mener at jeg ikke får noe ut av å jobbe her, sier Martinez, og ser på kartet over byen hvor farlige områder er markert.

– Men jeg mener akkurat det motsatte. Å arbeide med liv og død er noe av det mest meningsfylte du kan gjøre her, spør du meg.

Når sola står opp, våkner noen av de frivillige og trakter kaffe til den nye gjengen som skal ta over skiftet. Klokka åtte er det nye mannskapet på plass. De eldre oppmuntrer de yngre frivillige til å gå i kirken, men de fleste ender opp med å bli kjørt hjem i en lastebil til nabolagene sine som overlevde enda en natt.

Maria Martinez går inn på en av de små sovesalene som er fylt med køyesenger. Her skal hun sove til alarmen går igjen og hun skal redde enda et liv.

Det var ikke lett for en kvinne å lede hovedsaklig menn i begynnelsen, men nå respekterer alle Maria som skiftleder.

Når fram med nødhjelp utenfor Mosul

Etter hvert som kurdiske og irakiske styrker rykker fram mot Mosul for å frigjøre byen fra IS, sitter tusenvis av mennesker i ingenmannsland. Sivile menn, kvinner og barn er fanget områder mellom frontene og våger ikke forlate sine hjem, fordi de er redd for å miste det lille de har. De mangler mat, vann og annet livsnødvendig utstyr.

TEKST Julie Strand Offerdal **FOTO** Norsk Folkehjelp Irak

Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner har lokal-kunnskap og nettverk som når inn til de flyktningene som er igjen mellom frontene.

1500 mennesker sat fast mellom frontene nord for Mosul og hadde akutt behov for nødhjelp. Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon nådde fram med mat og vann til flyktningene.

NORSK FOLKEHJELPS partnerorganisasjoner er blant de få som klarer å få nødhjelpen inn i disse områdene. Mens mange av de store humanitære organisasjonene forbereder seg på at flyktninger skal nå fram til flyktningleirene bak frontlinjene, har våre partnerorganisasjoner lokalkunnskap og det nettverket som skal til for å nå fram til familiene som blir igjen. Julia McDade, Norsk Folkehjelps landdirektør i Irak, forteller om en av nødhjelpsoperasjonene de siste ukene:

– 3. november ble vi kontaktet av FNs nødhjelpskoordinator, som meldte at nesten 1500 mennesker hadde akutt behov for nødhjelp i Telusquf nord for Mosul. De hadde vært fanget i området i nesten to uker på grunn av kamper mellom IS og irakiske og kurdiske styrker. I løpet av fem timer klarte vi, i samarbeid med en av våre partnerorganisasjoner, å nå fram med mat og vann. Innen dagen var omme, hadde vi delt ut nødhjelpspakker til 249 familier, til sammen om lag 1500 mennesker.

MINER SPERRER FLUKTRUTENE

IS har lagt ut minefelt med improviserte – eller «hjemmelagde» – miner

som sperrer mange av fluktrutene ut av Mosul. Minene kan ligge nedgravd under bakken, være knyttet sammen i kjeder av eksplosiver, eller være gjemt i bygninger. Norsk Folkehjelp er i ferd med å starte opp rydding av slike miner i området.

– Vi har aldri sett et område med så mange improviserte miner, og vi frykter at mange liv vil gå tapt når store mengder mennesker nå må bevege seg i disse områdene. Det er helt nødvendig å komme i gang med å identifisere trygge ruter og rydde minene så fort som mulig, for å redde menneskeliv og for å bedre tilgangen for humanitær hjelp, sier Steinar Essen, leder for humanitær nedrustning i Norsk Folkehjelp.

LÆRER OPP LOKALE RYDDERE

Rydding av improviserte miner er svært risikabelt, fordi variasjonen mellom minene er så stor, og det ikke finnes fabrikkspesifikasjoner som angir hvor følsomme de er for detonering. Lokale irakiske mineryddere er under opptrening av utenlandske eksperter og vil være klar for feltarbeid i løpet av kort tid.

– Dette er svært farlig arbeid, og flere internasjonale eksperter har allerede blitt drept mens de desarmerte improvi-

serte miner i dette området. Det gjelder derfor å skynde seg sakte, og være sikre på at vi har rett personell, rett trening og rett utstyr for jobben, sier Essen.

JESIDIER SVÆRT UTSATT

Etniske og religiøse minoriteter i Irak har vært særlig utsatt for IS' overgrep. Dette gjelder spesielt jesidiminoriteten, der flere tusen kvinner og barn har blitt kidnappet, solgt som slaver, seksuelt misbrukt og tvunget til å gifte seg med IS-krigere. Menn og unge gutter er massakrert.

– Kvinnene som IS har holdt fanget – de fleste av dem jesidier – har daglig vært utsatt for grov seksuell vold, forteller Norsk Folkehjelps utenlandssjef, Kathrine Raadim. – De lider av alvorlige traumer og skader, og når de kommer ut av fangenskap må vi legge til rette for at de får et hjelpetilbud. IS' overgrep mot jesidiene er å regne for folkemord. Vi tror at offensiven mot Mosul vil føre til at flere av kvinnene som holdes som sexslaver av IS og deres tilhengere vil forsøke å flykte, sier Raadim.

Don Bernardo har håp for framtida

– Jeg er mye tryggere nå når minene er borte, sier Don Bernardo. – Nå kan jeg ta på jorda mi og igjen føle nærhet til den.

TEKST OG FOTO Emma Heidenreich OVERSETTELSE Lena Fiske

FAKTA Minerydding i Colombia

- Colombia er i dag et av verdens mest landminerammede land på grunn av en 50 år lang borgerkrig.
- Det antas at landminer er spredt over hele 40 prosent av landet i nesten alle provinser.
- Siden 1990 er det registrert over 11 000 ofre som er drept eller alvorlig skadd av miner.
- Norsk Folkehjelp i 2015 rydder miner i Colombia. Prosjektet innebærer at representanter fra de to partene fra konflikten rydder miner sammen, i blandede team.
- Norsk Folkehjelp bruker minehunder i Colombia til å fjerne landminene. I dag er det to minehunder på jobb landet. I 2017 er planen å trene opp 10 nye hunder.

LANDSBYEN EL OREJÓN i Colombia har vært merket av konflikten i landet i over 50 år. Don Bernardo er en av landsbyens mest kjente lokale profiler. Han er 71 år gammel, og har sett og opplevd det meste.

– Jeg husker dagen da volden brøt ut, sier han. – 17. juli 1956 hørte jeg om det første dødsofferet på nyhetene. Den dagen startet de voldelige kampene mellom konservative og liberale i lokalsamfunnet vårt. Det førte til en svært ustabil og vanskelig situasjon, og mange måtte flykte herfra.

Don Bernardo ble igjen i landsbyen. I 1975 tok han en avgjørelse som var kontroversiell og på mange måter modig. Han bestemte seg for å kjøpe landområder fra dem som måtte flykte. Folk ville forlate landsbyen så fort de kunne, og det var billig å kjøpe jord.

Don Bernardo ble også selv tvunget til å flykte to ganger, men på tross av farene det medførte, kom han tilbake – hver gang. Landsbyen og områdene rundt betød så mye for han at han ikke kunne leve andre steder.

Don Bernardo viser fram de flotte områdene han er så sterkt knyttet til. Et av stedene han tar oss med til kalles «Lyset» og er en av hans tre eiendommer i området. For mange av landsbybeboerne har navnet fått en symbolsk betydning. Stedet representerer en fredelig plett midt i kaoset av voldelige handlinger, et sted der flere nå har arbeid og dermed er sikret levebrød for seg og familiene sine.

MINERYDDING FOR TRYGGHET OG TILLIT

Don Bernardo forteller om hvordan Norsk Folkehjelp har hjulpet til å skape fred og stabilitet i regionen, og hva organisasjonen helt konkret har gjort for bøndene som bor i krigssonen. Det store antall landminer som ligger skjult i bakken er en livsfarlig trussel for både mennesker og dyr. Heldigvis har ikke Don Bernardo mistet noen i en mineulykke, men sju av kuene hans har tråkket på landminer og blitt lemlestet og drept.

Norsk Folkehjelp fjerner landmine- ne og kartlegger hvilke områder som er

trygge slik at bøndene kan dyrke jorda uten frykt for å miste livet. Det er også av stor betydning at mineryddingen er det første praktiske eksempelet på at FARC og myndighetene jobber sammen for et felles mål på colombiansk territorium. Norsk Folkehjelps prosjekt har vært med på å bygge tillit mellom de to partene og befolkningen.

– Vi kan nå dyrke jorda uten å være redde for å tråkke på landminer, og Norsk Folkehjelps arbeid har gitt oss håp for framtida, forteller Don Bernardo. Det betyr også mye for ham at de som jobber for ham også er trygge.

– Jeg kan nå trygt ansette folk igjen. Mineryddingen gjør det mulig for meg å hjelpe folk slik at de kan klare seg selv. Bare slik kan vi finne fred med oss selv og hverandre. Når Norsk Folkehjelp avslutter arbeidet sitt, vil vi ta med oss det vi har lært her i El Orejón og bruke de videre i andre områder i Colombia. Og en dag håper jeg at Colombia igjen vil bli et fredfullt land, avslutter Don Bernardo.

Myanmar:

Veien fra militær- makt til folkestyre

Hun har jobbet med noen av de mest kompliserte konfliktene i verden i nyere tid. Møt Norsk Folkehjelps nye land-direktør i Myanmar.

TEKST Christina Endresen FOTO Julie Strand Offerdal

Stillingen som landdirektør i Myanmar er drømmejobben til Marte Graff Jensen.

DA MARTE GRAFF JENSEN kom til Burma i 2005 og skulle treffe noen som ønsket å få historien sin kjent utenfor landets grenser, måtte hun gjemme seg under et teppe i bilen. På møtet snakket alle lavt og i kode i frykt for å bli avlyttet.

Marte hadde nettopp startet i jobben som informasjonsmedarbeider i Den Norske Burmakomite der hun hadde blitt ansatt på betingelse av at hun ble med på prosjektreise til militærdiktaturet to uker senere.

Møtet var forbundet med stor risiko. Skulle burmeserne bli tatt i å samarbeide med «vestlige folk» som ifølge regjeringen hadde sin egen agenda i landet, ville livene deres være i fare. Å kritisere styresmaktene var strengt forbudt.

MØTTE FATTIGDOMMEN I BRASIL

Da Marte gikk på videregående var hun utvekslingsstudent i Brasil. Da ble engasjementet for solidaritet og mot verdens urettferdighet for alvor vekket. Hvordan greier folk å leve så tett på de ekstreme forskjellene, tenkte hun da hun på vei til og fra skolen så alle tiggerne og de hjemløse.

Men så kom den dagen da heller ikke Marte ble påvirket av fattigdommen

← Marte Graff Jensen i samtale med tidligere regionaldirektør for Sørøst-Asia, Claudio Feo.

«Det er ikke vi som skal endre dette landet. Det er det burmeserne selv som skal gjøre»

som hun så på gata. Hun hadde greid å distansere seg. Da hun gikk av bussen, tenkte hun:

– Dette øyeblikket skal jeg aldri glemme. Jeg skal ikke gå gjennom livet med skylapper på.

Marte var ikke opptatt av å gå tradisjonelle veier eller å følge en plan fra A til B.

– Jeg studerte litt, jobbet litt og tok også etter hvert en master i menneskerettigheter i England, forteller hun.

DRØMMEJOB BEN

Etter å jobbet i det krigsherjede landet Sør-Sudan i tre år, føltes det godt å endelig være hjemme i Oslo nær venner og familie. Kun én jobb kunne få henne ut av landet igjen, nemlig stillingen som landdirektør i Norsk Folkehjelp for Burma, som nå het Myanmar.

– Jeg hadde fulgt Norsk Folkehjelp fra sidelinja i ti år og hadde stor respekt for arbeidet de gjorde i Myanmar, sier hun.

Da Norsk Folkehjelp begynte å jobbe i Myanmar i 2004, var det en entydig holdning i det internasjonale samfunnet at det ikke var mulig å forandre den politiske situasjonen fra innsiden. I flere år var Myanmar rammet av internasjonal

boikott, og Norsk Folkehjelp var en av de få norske organisasjonene i landet.

– Jeg syntes at Norsk Folkehjelp var modig som kjempet for å få fotfeste der på et tidspunkt da nesten ingen hadde troen på at det gikk an, sier Marte, som fikk god kontakt med organisasjonen på sine prosjektreiser med Burmakomiteen. Spesielt hadde hun sansen for Norsk Folkehjelps samarbeid med lokale partnere.

– Det er ikke vi som skal endre dette landet. Det er det burmeserne selv som skal gjøre, sier hun bestemt.

SNUOPERASJONEN

Det ble en rørende opplevelse for Marte å komme tilbake til Myanmar i august i år som Norsk Folkehjelps representant.

– Nå kan jeg snakke med normal stemme og uten kodespråk med burmeserne jeg ble kjent med for ti år siden, og til og med kritisere myndighetene i full offentlighet på restaurant og i mobilen, sier hun.

For noen få år siden ble verden vitne til en av de mest overraskende politiske endringene i vår tid. Militærjuntaen i Myanmar skiftet ut uniformene med sivile antrekk, flere hundre politisk fan-

ger ble satt fri og makthaverne begynte å vise villighet til å finne fredelige løsninger på de årelange borgerkrigene med de etniske opprørsgruppene i landet.

GIR RÅD TIL LOKALBEFOLKNINGEN

Det har blitt gjennomført hundrevis av forsonings- og dialogmøter mellom de ulike grupperingene i Myanmar de siste årene.

– Norsk Folkehjelp har i denne forbindelsen jobbet tett med de etniske opprørsgruppene for å gi lokalbefolkningen råd før de går inn i forhandlinger med regjeringen, slik at de forhandler på vegne av hele samfunnet, ikke bare ut fra egne interesser.

Selv om Myanmar har gjort enorme framskritt, har landet fortsatt en lang vei å gå. Marte understreker at dette ikke er tidspunktet for det internasjonale samfunnet å sette strek og trekke seg ut på.

– Vi er ikke der ennå. Likevel håper jeg Myanmar får lov til å drive denne prosessen på sin egen måte framover og slippe den tvangstrøya det er å måtte rette seg etter det internasjonale samfunnets syn på hvordan landet skal se ut i framtida, sier hun.

Moro å være frivillig på Au pair-senteret

TEKST Philip Rynning Coker FOTO Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom

Solidaritetsungdommen på Bislett hatt aktiviteter på Au pair-senteret i Oslo siden 2013. Selv ble jeg involvert i 2014. Tanken var at mange au pairer mangler et godt kulturtilbud til tross for at stillingene deres er definert som nettopp kulturutveksling.

NOE AV DET FØRSTE jeg deltok i var en tur opp Kolsåstoppen i Bærum. Vi var om lag 20 au pairer og tre frivillige. På toppen delte vi frukt, sjokolade og nøtter mens vi snakket om alt og ingenting. For meg var dette en stor opplevelse som førte til at jeg har fortsatt å delta i aktivitetene her.

Annenhver søndag samles de frivillige klokka 14 på Au pair-senteret før vi begynner med dagens aktivitet, som kan være skøytegang, aking, museumsbesøk, besøk på rådhuset, turer til nabobyer,

bowling, eller skogsturer.

Antall au pairer som møter opp varierer etter aktivitetens art. Turene til Drøbak og Fredrikstad var veldig populære, viste det seg. 60 au pairer møtte opp på hver gang. Jeg tror at grunnen til at disse turene er så populære er at de får muligheten til å besøke steder de ikke ville kunnet besøkt ellers, på grunn av dårlig økonomi eller mangelen på nettverk.

Det er alltid givende å tilbringe noen søndagstimer med au parene, først og

↑ Philip Rynning Coker og Michelle Adde har tatt med seg en gruppe au pairer til Oslo Rådhus som er åpent for publikum hver søndag.

fremst fordi de er utrolig positive og takknemlige. Uansett hva slags aktivitet som tilbys, har de som møter opp alltid godt humør og stort mot. De aller fleste som bruker senteret er filippinske jenter i tjueårene. Vi som er frivillige opplever at gleden og engasjementet aktivitetene gir oss er veldig smittsomt, mye på grunn av det gode humøret au parene som oftest har med seg.

Det er også veldig givende for meg personlig at de har fått tillit nok til meg til å åpne seg om forholdene i vertsfamiliene sine. De forteller om alt fra overarbeid, mangel på respekt hos vertsfamiliens barn, og kjedelige dager. Ei jente fortalte meg at dagene hennes var som åtte timers arbeidsdager uten noe særlig sosialt liv på kveldene.

Men de kan også fortelle om fine opplevelser fra hverdagen, eller om spennende hendelser de har opplevd som au pair i Danmark eller Nederland før de kom hit.

↑ I februar tok Joakim Lossius og Philip Rynning Coker med seg en stor gruppe au pairer til korketrekkeren for å ake. – Dette ville de aldri fått vært med på om ikke vi tok dem med, forteller Philip. – Det var flott å gjøre noe typisk norsk på vintertid og vi kommer helt sikkert til å gjenta suksessen denne vinteren også.

Det er fint å bli kjent med mennesker som kommer fra et helt annet sted enn meg, og som befinner seg i en veldig annerledes livssituasjon. Og det er kanskje den siste biten som gjør at jeg har fått en sterk eierskapsfølelse til søndagsaktivitetene på senteret.

Det er også noe fint med å kunne møte folk for å ha det hyggelig og samtidig kunne bidra til å gi folk et møtested. For gleden hos au pairene når de ser hverandre er minst like stor som når de ser oss frivillige – kanskje større.

Au pair-senteret er først og fremst viktig som juridisk instans, men så lenge vi kan bidra til å gjøre det til en sosial møteplass, er dette også et viktig tiltak for de au pairene som er i Norge til enhver tid. Det er både flott og viktig å ha det gøy sammen med andre mennesker. Det er det fort gjort å glemme oppi all storpolitikken.

Solidaritet, ikke veldedighet

Se for deg en rett linje. Ved siden av hverandre på den linja står fire 16-åringer – Marco fra Honduras, Mohammed fra Palestina, Jamal fra Sør-Afrika og Kathrine fra Norge. De skal ta stilling til en rekke utsagn du kommer med, og hver gang de kjenner seg igjen i utsagnet skal de ta ett skritt fram.

«Du har aldri opplevd alvorlige økonomiske vanskeligheter.» Kathrine fra Norge tar ett skritt fram. De andre blir stående. «Du er ikke redd for å bli stoppet av politiet.» Kathrine tar ett skritt fram. De andre blir stående. «Du har aldri opplevd å bli diskriminert på grunn av din bakgrunn.» Kathrine enda tar ett skritt fram. De andre blir stående.

Øvelsen illustrerer hvordan folk i verden har ulike muligheter. For hvert utsagn øker gapet. Forskjellene mellom rik og fattig på verdensbasis har aldri vært større. I mange land er ungdom den største delen av befolkningen. Hva slags framtidshåp har de?

Ifølge FNs menneskerettighetserklæring er alle mennesker like mye verdt og skal ha like muligheter. Slik er det ikke i verden i dag. Våre muligheter til å rykke framover avhenger i stor grad av hvem våre foreldre er og hvor i verden vi blir født.

Alle utsagnene over er tilknyttet grunnleggende menneskerettigheter som skal gjelde alle – slik som like rettigheter, retten til en god levestandard og god helse og retten til beskyttelse fra diskriminering. Kathrine fra Norge tar mye av dette for gitt. De andre har ikke tilgang på de samme rettighetene.

Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom mener at mulighetene til ungdom rundt om i verden ikke dreier seg om for få ressurser eller latskap. Fattigdom og mangel på like muligheter skyldes urettferdig fordeling, korrupsjon og undertrykking. Derfor er vi også kritisk til bistand som kun baserer seg på tjenesteyting og som ikke driver endringsarbeid.

Bistand kan ikke baseres på norske Kathrines dårlige samvittighet for at hun har mer enn andre. Bistand er politikk. Dersom bistand utelukkende bygger på veldedighet, skaper det avhengighet og utfordrer ikke eksisterende maktstrukturer. Da øker bare gapet mellom folk.

Målet med bistand må jo være at den på lengre sikt skal bli overflødig. Støtter vi ungdom som Marco, Mohammed og Jamals rett til å organisere seg slik at de kan kjempe for sine egne rettigheter, jobber vi samtidig for strukturelle endringer som en gang vil gjøre bistand overflødig. I det finnes det håp for framtida.

Solidarisk hilsen
Ingrid Aspelund

Elite Town, Diamond Island City, Phnom Penh

ប៊ូទីវីល័ន Elite Town

名仕城 鑽石島

Liberate your senses. Change your life.

the Water Culture and beyond

art & culture project across

Through the harmony of water culture, the architecture and the landscape, with the perfected art of living, you will experience the fascinating Bassac River at new landmark

កម្មវិធីបង្ហាញ៖ → ៣០០ម
Sale Office → 300m

TEMA

Ulikhetene øker

Phnom Penh: De fattige innbyggerne som bodde her er jaget bort til fordel for luksusboliger.

Foto: Werner Anderson

FN kunne i 2014 rapportere om store framskritt i fattigdomsreduksjon i verden. Samtidig har inntektene til middelklassen og de rike økt mye mer. Sosial og økonomisk ulikhet vokser i mange land og bidrar til sosial uro og ustabile samfunn.

Økende ulikhet går hånd i hånd med et økende press på demokratiske rettigheter. Stor ulikhet undergraver demokratiet og et sterkt og levende demokrati er nødvendig for å minske gapet mellom de som har og de som ikke har. Mer eller mindre demokratiske valg er ikke nok. Folkelig organisering er den viktigste måten å bekjempe ulikhetene i verden.

Hvorfor lar vi dette skje?

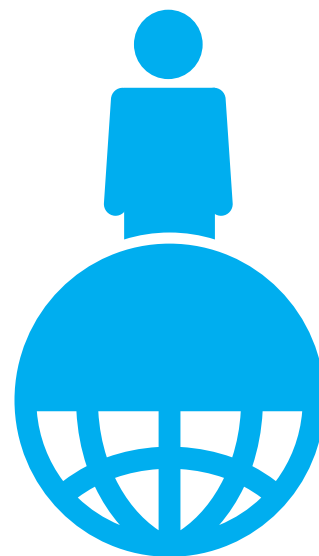
TEKST Beate Thoresen

Innflytelsesrike politikere, samfunnstopper og økonomer har bestemt seg for å ikke bry seg om ulikhet. De advarer derimot om at en innblanding i markedskreftene vil være skadelig og hindre økonomisk vekst.

De argumenterer for at vi skal gi bonuser og skattelettelse til de rike, slik at de kan bli enda rikere, og forsyne oss med billige varer, arbeidsplasser og skape vekst. Denne politikken fører til at de rike samler seg opp enorme ressurser, og rikdommen øker mest blant noen få. Rikdommen blir ikke distribuert ned-

over i samfunnshierarkiet.

Forskning viser at en rettferdig fordeling av ressursene og utjevning av ulikhet er en fordel for utvikling, folks velvære og en sunn økonomi. Likevel blir ulikheten stadig større, og dagens situasjon er skadelig for samfunnet.

70 % AV VERDENS ABSOLUTT FATTIGE BOR I MELLOMINNTEKTSLAND

Dette viser at økonomisk vekst ikke distribueres nedover. Ulikhet i lønn sprer seg innad i land og i verden. Raske hopp i høye lønninger, også i utviklingsland, er en viktig driver for større ulikhet.

DE RIKESTE 10 % KONTROLLERER 87 % AV VERDENS VERDIER

Rikdommene økte med 14 % i 2014. Formuer er ekstremt konsentrert hos en liten elite, mye mer enn for lønninger. De rikeste 1 % kontrollerer 50 % av verdens verdier, mens de fattigste 50 % kontrollerer 1 % av verdens verdier.

SMÅBØNDER BLIR PRESSET UT

Bruk, kontroll og eierskap til land er preget av store ulikheter og tilgang til land konsentrerer på færre og større eiere. Kvinner kontrollerer og eier mindre jord enn menn. I noen land tar store nasjonale landeiere over jorda til småbøndene, men de mister også ofte jorda si som følge av utenlandske direkteinvesteringer, hovedsakelig fra rike land.

SKATTESYSTEMENE FAVORISERER DE RIKE OG FØRER IKKE TIL JEVNERE FORDELING AV VERDIER.

Kappløpet mot bunnen for å senke selskapsskatten og tiltrekke seg investeringer har sammen med å momsbelegge varer og tjenester i utviklingsland har ført til at de fattige relativt sett betaler mer i skatt. De rike har også større muligheter til å ta i bruk smutthull, kreativ skatteplanlegging og bruk av skatteparadiser.

BARE 27 % AV VERDENS BEFOLKNING HAR TRYGDERETTIGHETER (ILO)

Mekanismer for et sosialt sikkerhetsnett er nødvendig for å redusere ulikhet og sikre økonomisk stabilitet.

FOLK MANGLER TILGANG TIL ANSTENDIG ARBEID

600 millioner arbeidsplasser må skapes for å dekke behovene til den yrkesaktive befolkningen. Økonomer ser på arbeid bare som en faktor i produktiviteten og ikke som en fundamental faktor for folks velvære og livskvalitet.

LØNNINGENE SYNKER

Arbeidere har mistet forhandlingsstyrken som lå i sterke fagforeninger. Arbeidets andel av nasjonalinntekten har sunket, mens kapitalens andel har økt. Dette har vært en vedvarende trend i flere år: Lønninger har ikke økt i samsvar med arbeidets produktivitet. Dette har negative konsekvenser for husholdningsinntektene.

Kampen for en bedre fremtid

TEKST Sissel Fantoft FOTO Erik M. Sundt

I slutten av november deltok tre unge grasrotaktivister på Norsk Folkehjelps arrangement «Fighting Inequality – talks on how to change the world» i Oslo. Vi stilte dem noen spørsmål for å bli bedre kjent med dem og organisasjonene de representerer.

NAVN: THAPELO MOHAPI

ALDER: 34

STILLING: GENERALSEKRETÆR I ABAHLALI
BASE MJONDOLO, SLUMBEBOERNES
BEVEGELSE I SØR-AFRIKA.

1. Hvorfor engasjerte du deg i organisasjonen?

– Jeg har vokst opp i et skur i et slum-område utenfor Durban. I 2005 kom en velstående forretningsmann og ville kaste oss ut. Han hevdet at han hadde kjøpt grunnen vi bodde på. Vi protesterte, men ingen hørte på oss, og etter hvert var vi mange som gikk ut i gatene og demonstrerte. Mannen trakk en pistol og skjøt mot oss, og en mann ble skadet og måtte på sykehus. Vi gikk til politiet, men de gjorde ingenting. Det var bakgrunnen for at vi startet Abahlali baseMjondolo. I dag har organisasjonen 35 000 medlemmer over hele Sør-Afrika. Det at vi er så mange, gjør at det er vanskelig for myndig-

hetene å ignorere oss. De kan drepe meg i dag, men i morgen vil en annen fortsette arbeidet.

2. Hva er det viktigste temaet for din organisasjon i dag?

– Selv om apartheid er avskaffet i Sør-Afrika, er det fortsatt store ulikheter mellom folk. Myndighetene ønsker at fattige skal være avhengig av staten, og nekter dem grunnleggende rettigheter. Abahlali baseMjondolo kjemper for å bedre rettighetene til de fattigste menneskene i Sør-Afrika.

3. På hvilke områder er ulikhet mest framtreddende i ditt land i dag?

– De er de samme menneskene som undertrykkes i dag som ble undertrykt i apartheid-tiden. Nelson Mandelas ideer er langt ifra videreført av dagens myndigheter. Vi er ikke født fattige, vi er fattige fordi myndighetene ønsker at vi skal være

det. Det finnes penger i Sør-Afrika, men korrupsjonen er så utbredt at det er noen få mennesker på toppen som beriker seg på bekostning av de fattige.

4. Hva gjør myndighetene i landet for å bekjempe ulikhet?

– Når det er tid for valg, er det ikke måte på hvor mye de ulike partiene sier de skal gjøre for oss, men det er bare tomme ord. Derfor jobber vi for å styrke fattiges stemme i samfunnet.

5. Hvordan kan det internasjonale samfunnet bidra til å bekjempe ulikhet i ditt land?

– Når det internasjonale samfunnet handler med Sør-Afrika eller gir bistand til ulike prosjekter, er det viktig at de følger med på hvordan pengene blir brukt. Ikke bare gi penger og stol på at de kommer fram dit de var tenkt, for det er langt fra sikkert.

«To millioner mennesker ble drept under Røde Khmer, og hvis vi ikke kjenner historien, kan den gjenta seg»

NAVN: RAMY CHAN

ALDER: 32

STILLING: ANSVAR FOR UNGDOMS-
ENGASJEMENT OG SOSIAL AKTIVISME I
YOUTH RESOURCE DEVELOPMENT
PROGRAM (YRDP) I KAMBODSJA.

1. Hvorfor engasjerte du deg i organisasjonen?

– YRDP startet i 1992, og engasjerer unge mennesker i å jobbe for personlige, sosiale og strukturelle endringer gjennom å skape aktive borgere med sosial samvittighet.

Jeg meldte meg inn i organisasjonen i 2005. Jeg ble invitert på et møte av en representant fra YRDP, og syntes arbeidet de drev med var interessant. Jeg deltok på flere kurs i organisasjonen, og etter som jeg lærte og fikk mer selvtilit, fikk jeg stadig større oppgaver. Jeg opplevde mange ganger i møte med

andre organisasjoner at de var skeptisk til at ei ung jente hadde beslutningsmyndighet, men det er nettopp dette som er kjernen i YRDPs filosofi: Ved å styrke unge menneskers kompetanse, blir de en sterk ressurs.

2. Hva er det viktigste temaet for din organisasjon i dag?

– Vi jobber for å gi unge mennesker styrke til å bli aktive samfunnsborgere gjennom lære dem opp i kritisk tenking og kjempe for politiske rettigheter og menneskerettigheter. 65 prosent av befolkningen i Kambodsja er under 30 år, og det er de unge som skal skape landets framtid.

3. På hvilke områder er ulikhet mest framtreddende i ditt land i dag?

– På skolene i Kambodsja er det forbudt å snakke om politiske og sosiale temaer.

Hvis vi ikke kjenner historien og lærer oss kritisk tenkning, kan vi heller ikke kjempe for å redusere ulikhetene mellom dem som har makt og resten av befolkningen.

4. Hva gjør myndighetene i landet for å bekjempe ulikhet?

– Selv om Kambodsja er et demokrati, har vi et regime som undertrykker befolkningen gjennom sterk kontroll. To millioner mennesker ble drept under Røde Khmer, og hvis vi ikke kjenner historien, kan den gjenta seg. Dagens myndigheter bruker unge som et verktøy for å fremme sin egen politikk istedenfor å jobbe for endringer.

5. Hvordan kan det internasjonale samfunnet bidra til å bekjempe ulikhet i ditt land?

– Jeg tror at hvis endring skal skje, må det starte innenfra. Folk i Kambodsja må selv innse at endring er nødvendig, og bygge en sterk sak. Lokale bevegelser må være starten, og når det blir en sterk opposisjon, har vi behov for internasjonal solidaritet og en verden som bidrar til å øve press mot regjerende myndigheter. Mediene spiller også en viktig rolle.

NAVN: YVONNE MUSABYIMANA

ALDER: 30

STILLING: LEDER I RWANDESE COMMUNITY OF POTTERS (COPORWA) SOM JOBBER MOT KJØNNSBASERT VOLD OG FOR URFOLKS RETTIGHETER I RWANDA

1. Hvorfor engasjerte du deg i organisasjonen?

– Batwafolket er et urfolk i Rwanda som tradisjonelt har livnært seg som pottemakerer. Av Rwandas 11 millioner innbyggere utgjør batwafolket 36 000. De lever i ekstrem fattigdom, og mer enn 80 prosent er analfabeter. Jeg er Coporwas suksesshistorie – organisasjonen støttet min utdanning fra barneskolen til universitetet. Da jeg fullførte bachelorgraden var det bare ti fra batwafolket som hadde gått på universitetet, sju gutter og tre

jenter. Coporwa så potensialet i meg, og hjalp meg til å se mitt eget potensial. I 2012 begynte jeg å jobbe i organisasjonen med et prosjekt for å få slutt på kjønnsbasert vold.

2. Hva er det viktigste temaet for din organisasjon i dag?

– Coporwa ble etablert i 1995 for å forsvare og beskytte batwafolkets menneskerettigheter, kjempe for at flere får utdanning, og for en bedre økonomisk utvikling og inkludering i resten av samfunnet i Rwanda.

3. På hvilke områder er ulikhet mest framtreddende i ditt land i dag?

– Kjønnsdiskriminering har lange historiske røtter i hele Rwanda, ikke bare hos batwafolket. Gutter og jenter blir behandlet ulikt helt fra fødselen. Gutter får gå på

skolen, mens jentene må være hjemme.

4. Hva gjør myndighetene i landet for å bekjempe ulikhet?

– Myndighetene i Rwanda jobber for at batwafolket skal få utdanning, og for at jenter i Rwanda skal få gå på skole på lik linje med gutter.

5. Hvordan kan det internasjonale samfunnet bidra til å bekjempe ulikhet i ditt land?

– Kvinner og fattige betaler prisen for ulikhetene. Derfor bør det internasjonale samfunnet støtte kvinner i å kjempe mot kjønnsbasert ulikhet, og fattige i å kjempe mot økonomisk ulikhet. Utdanning, profesjonalisering og kapasitetsbygging er viktig.

Nødhjelp
til
flyktninger

Gi en symbolsk julegave til en du er glad i

Krigen i Syria har drevet millioner av barn, kvinner og menn på flukt. De lider under forhold preget av stor utrygghet og mangel på mat, vann og helsetjenester. Dette er medmennesker som trenger vår hjelp.

Norsk Folkehjelp deler ut livreddende nødhjelp i Syria og i nærområdene. Vi når fram til familier som har mistet forsørgeren sin, til de som er syke og andre spesielt sårbare grupper.

Tusenvís får utdelt mat gjennom våre programmer, men behovet er enormt. Les mer om vårt arbeid for syriske flyktninger her: www.folkehjelp.no/syria

Gaven du gir bidrar til å støtte Norsk Folkehjelps arbeid verden over.

www.symbolskegaver.no

Norsk Folkehjelp

Sør-Afrika:

Det myndighetene ikke vil at du skal se

I Sør-Afrika sitter Mandelas parti ANC med makten, slik de har gjort siden apartheids fall i 1994. Men for landets fattige er kampsangene fra apartheid-tiden fortsatt høyaktuelle.

TEKST Hilde Sofie Pettersen FOTO Torunn Aaslund

AMADLA! Når det er på tide for Norsk Folkehjelps utsendte å reise videre, samler kvinnene fra WoMin i Somkhele seg på tunet for gruppepilde. Amandla!, roper de. Slagordet ble etablert i motstandsbevegelsen under apartheid. Oversatt fra zulu betyr det «makt».

KAMPEN MOT APARTHEID foregikk på mange fronter, også i kultur- og musikklivet, både i Sør-Afrika og i det internasjonale samfunnet. I Sør-Afrika synges mange av de samme sangene fortsatt med innlevelse. Selv om landet er demokratisk og på topp i den afrikanske økonomien, har landets fattige merket lite til framskrittene. I dag kjemper de mot store selskaper, korrupsjon og maktmisbruk.

DEL 1

*Inna me land, quite illegal
You inna me land, dig out me gold, yes
Inna me land, diggin' out me pearl
Inna me land, dig out me diamond*

*We gonna fight, fight, fight
Fight 'gainst apartheid*

(Peter Tosh, 1977)

KULLGRUVENS NABOER

Avtalen er at Folkehjelpas utsendte skal møte representanter fra WoMin i et veikryss. Et skilt peker i retning av «Detour», og etter en allerede lang kjøretur krysser vi fingrene for at det ikke er dit vi skal. Vi er på vei til Somkhele, et lite samfunn med spredte små gårdshus i åssidene, viser det seg. Tåka henger lavt. En og annen hane galer, og i bakgrunnen hører vi duren fra tungtransporten på vei til og fra den lokale kullminen som ble etablert for vel ti år siden.

– I starten ga de en bøtte med vann om dagen til hvert hushold, men de sluttet med det fordi «dere er for mange», som de sa, sier Niombifutui Ngwane Siyebhakema.

Rundt tjue kvinner er samlet i det enkle murhuset på gårdsplassen til Siyebhakema. Kvinnene representerer de to lokalsamfunnene Fuleni og Somkhele, og engasjerer seg i WoMin, Women in Mining, en organisasjon som kjemper mot den mektige utvinningsindustrien, og som Norsk Folkehjelp støtter.

– Gruveselskapet sa at de skulle ansette en fra hver husholdning og at alt skulle bli bedre for oss, men ingen har fått jobb, sier Siyebhakema.

Fra trammen har de utsikt til gruveområdet og det som før var drikkevannet deres. Nå er dammen gjerdet inn – vannet brukes til å vaske kullet fra gruva, sier det. Kullgruva i Somkhele ble startet opp i 2005. I Fuleni er en lignende gruve under planlegging.

– Vi har sett og hørt erfaringene til våre søstre her i Somkhele. Vi vet at gruva bærer med seg forurensning og sykdom, sier Zodura Shando. Hun er den mest språkmektige i forsamlingen og fungerer som tolk fra zulu til engelsk.

– Det er så mange som kommer hit og sier de skal hjelpe oss, men det er bare WoMin som hjelper, sier hun.

KULLSTØV OG DOBBEL SORG

Kvinnene forteller om husene som har sprukket på grunn av sprengningene i gruva. Om regnvannet de samler, som rekker å bli kullsvart på veien ned i tønnene på gårdsplassen. Om kyrne som dør og om kjøkkenhagene. Om barn som aldri blir bra av hosten. Husveggene står som vitner om kullstøvet som fyller luften.

– Men det som har vært vanskeligst i alt dette, det er at de flyttet våre døde. På det nye gravstedet kunne vi se ben som stakk opp fra jorda. I vår kultur er dette helt uhørt. Vi måtte gå igjennom sorgene våre på nytt, sier Nelly Mehunu Siyembeni.

Stemmen er spak. Det blir så stille i rommet at vi kan høre skrittene til fjærkreet som tusler rundt på tunet utenfor.

FRYKTER STRAFF

– Akkurat nå dokumenter vi de negative effektene slik at det skal bli vanskeligere for mineselskapet å avfeie problemene våre. WoMin har lært oss å kjempe for rettighetene våre, sier Shando.

Å oppnå dialog med gruveselskapet har vært svært vanskelig. Det å samle seg

DETTE ER ULIKHET

Lønnsgap: Kvinner i arbeid tjener **77 %** av mannens lønn. Trendene tilsier at det vil ta 70 år å jevne ut lønnsgapet mellom menn og kvinner med dagens hastighet.

til protestmarsjer har vært en sentral del av lokalsamfunnets motstand.

– Politiet kommer aldri når vi klager på minen, kun når vi protesterer mot den. Da løper vi. Bildene fra det som skjedde i Marikana er friskt i minnene våre, sier Siyembeni.

Det er ikke mer enn fire år siden flere titalls streikende gruvarbeidere ble drept av politiet i det som er kjent som Marikana-massakren, med den mest dødelige bruken av politimakt mot sivile i Sør-Afrika siden 1960.

– Vi håper at når resultatene fra undersøkelsene vi nå gjør offentliggjøres, vil det tvinge fram svar fra gruveselskapet og myndighetene, sier Siyebhakema.

DEL 2

You inna me land an' you build up your parliament

You inna me land, you build up your regime

You inna me land, only talk 'bout justice
You inna me land, handin' down injustice

We gonna fight, fight, fight
Fight 'gainst apartheid

(Peter Tosh, 1977)

DE SOM BOR I SLUMMEN

Med sin «gyldne mil» av perfekte sandstrender ut mot åpent hav, er havnebyen Durban et populært reisemål for surfere og turister for øvrig. Bor du på et av de mange hotellene langs den forseggjorte strandpromenaden, kan du følge surferne i aksjon fra soloppgang.

For turistene er fattigdom kanskje noe de først og fremst er i kontakt med i form av at de må passe godt på tingene sine – det er mye kriminalitet her. Men i utkanten av sentrum ligger slummene, små bosetninger av skur bygd av overskuddsmaterialer. Her bor 400 000 av byens rundt 3,5 millioner innbyggere.

– Det vi viser dere nå, er det myndighetene ikke vil at dere skal se, sier Thapelo Mohapi, generalsekretær i Abahlali baseMjondolo.

Abahlali baseMjondolo er zulu for slumbeboere, og navnet på det som av mange beskrives som den største sosiale bevegelsen i Sør-Afrika etter apartheid. Bevegelsen startet i Durban, i slumbosetningen Kennedy Road, vel ti minutters kjøretur fra sentrum.

– Myndighetene ønsker å frata fattige motet til å flytte til byen og vil sende oss tilbake dit vi kom fra, til en landsbygd hvor vi får verken jord eller mulighet til

jobb. Vi motsetter oss det. Nok er nok. Når myndighetene kaster oss ut og river ned våre hjem, så bryter de menneskerettighetene, sier Sib'o Zikode, bevegelsens president.

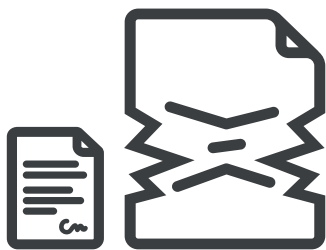
Sammen med Mohapi guider han oss mellom ulike bosetningene fra sin slitne personbil. Når vi stopper ved Kennedy Road, kommer mange bort og vil slå av en prat. De vil takke Zikode, forteller at de har hørt ham tale eller til og med sett ham på TV. Han har selv opplevd at skuret som var hjem for ham og hans familie i Kennedy Road ble revet. I ett av tilfellene kom kona og ungene seg bare så vidt ut i tide. Fra naboens skur kunne de se sitt eget hjem bli påtent. I en periode måtte både Zikode og Mohapi gå under jorda.

– De som angriper oss er ikke pøbler. Det er folk med forbindelser, sier Zikode. – Politikere om dagen. Pøbler om natta, legger Mohapi til.

MED GRUNNLOVEN I HÅNDA

– Vi mobiliserer de fattige i slummen slik at de taler sin egen sak. Vi respekterer myndighetene og grunnloven. For oss er den et viktig verktøy. Vi er glad for at vi bor i et demokratisk samfunn, men det er ingen tegn til at demokratiet arbeider for oss. ANC vinner alltid valget, mens vi må

DETTE ER ULIKHET

Arbeidsliv: På verdensbasis har **25 %** av arbeidstakerne sikre arbeidskontrakter mens **75 %** har midlertidige, usikre kontrakter eller jobber i uformell sektor

I 2009 ble slumbosettingen Kennedy Road angrepet av myndighetene. Abahlalis kamp er ikke risikofri: flere aktivister har blitt drept som følge av kampen mot korrupte politikere og tjenestemenn.

hele tida fortsette vårt slit og vår kamp, sier Mohapi.

Han har tatt oss med inn i en av bosetningene mens Sikode ser etter bilen. Det er ikke hver dag beboerne ser hvite i nabolaget sitt. Vi møtes av forbausende blikk og forklarer at Norsk Folkehjelp støtter Abahlali baseMjondolo, og at vi er på besøk for å lære om bevegelsens arbeid.

– Det er Abahlali som har skaffet oss do og dusj. Før måtte vi gå en kilometer til toalettet. Nå er toalettet rett her ved inngangen til bosetningen vår, sier 22-årige Zimkhitha Mthini.

Den lange veien til toalettene satte særlig kvinner og barn i fare. Mange ble utsatt for overgrep. Mthini meldte seg inn i Abahlali for en måned siden da hun så at de klarte å påvirke myndighetene til å bygge toalettene. Skuret som Mthini deler med de tre søsknene og moren, rommer en madrass, en kommode med et lite fjernsyn og en primus.

– Nå håper vi Abahlali vil hjelpe oss å finne et hus med større plass, men vi er likevel heldige som fant dette rommet. Huset vi bodde i før ble revet, men her føler vi oss trygge.

Landeieren har bygget en mur rundt bosetningen for å unngå at den skal vok-

se. Det er bare én rømningsvei – hovedinngangen. Det brenner ofte i slummen.

– Vi stiller myndighetene til ansvar ved å gjøre motstand. Vi tar dem til retten og følger de riktige prosedyrene. Hver eneste gang vi har ført en sak for retten, har vi vunnet. Det er ikke lov å kaste noen ut fra deres hjem uten å tilby dem et annet bosted. Likevel skjer det hele tida. Ingenting kommer til å skje over natta, men lokalsamfunnene må bli hørt. Det sier både vår grunnlov og rettighetserklæringen, sier Mohapi.

Abahlali baseMjondolo har over 35 000 registrerte medlemmer og har spredt seg til flere provinser. Over store deler av Sør-Afrika kan du møte folk iført Abahlalis karakteristiske røde t-skjorter med påskriften «Land. Hus. Verdighet.»

«Hus. Land. Verdighet.» lyder ett av slagordene til slumbeboernes bevegelse Abahlali. I slummen lever folk i gjorma, og «husene» er bygget av materiale funnet på søppeldynga.

Aktivister i Kambodsja: – Vi flytter ikke

Rismarker jevnes med jorda, innsjøer fylles igjen og verdifull skog hogges ned for å bane vei for plantasjer, luksushoteller og eksklusive leilighetskomplekser. Jordbrukere, urfolk og fattige i Kambodsja mister jorda si til mektige utbyggere og internasjonale selskaper, men noen av dem vil ikke gi seg uten kamp.

TEKST Julie Strand Offerdal FOTO Julie Strand Offerdal og Håkon Ødegaard

Det som tidligere var en innsjø i sentrum av Phnom Pehn er nå en byggeplass for luksusleiligheter og hoteller. Men noen av familiene som bodde ved Boeung Kak-sjøen nektet å flytte, og har nå fått rett på deler av landområdet. Fra venstre Chan Puthisal (43), Bo Chhorvy (41), Bov Sorphea (38), Um Sakhorn (66), Nget Khun (76), Song Sreylap (31) og Phann Chhunreth (57).

Phann Chhunreth (57) har ennå ikke fått papirer på at hun eier jorda under huset sitt ved Boeung Kak. Hun holder et bilde av Tep Vanny, som ble arrestert på en Black Monday-aksjon i august og har sittet i fengsel siden.

DETTE ER ULIKHET

Rett til land: 50 % av verdens landområder er allmenninger (land eid av fellesskapet i et lokalsamfunn), men bare **10 %** av landområdene i verden er formelt knyttet til lokalbefolkningen i form av skjøter. Dette gjør at **40 %** av verdens landområder er sårbare for landtyverier pga. usikre eierforhold.

OMRÅDET RUNDT innsjøen Boeung Kak i Kambodsjas hovedstad Phnom Penh var tidligere tettbebygd og livlig. De om lag 4000 familier som bodde her drev små restauranter og tilbød backpackere et billig sted å overnatte i små hus på påler i vannet. I innsjøen drev de fiskeoppdrett og dyrket vannspinat, en populær bladgrønnsak i khmer-kjøkkenet. Slik tjente de nok til å overleve.

I 2007 ble livet dramatisk forandret for menneskene ved Boeung Kak-sjøen. Uten forvarsel ble området leid ut for 99 år til entreprenørselskapet Shikaku, som eies av en senator fra statsminister Hun Sens parti, CPP. Familiene fikk tilbud om å flytte til en ny landsby 25 kilometer utenfor byen, eller de kunne ta imot kompensasjon og selv finne seg et nytt hjem. Da de fleste valgte å bli i sine gamle hjem, grep politiet inn. De kjørte rundt på motorsykler og advarte folk om at hvis de ikke flyttet, kunne huset deres bli ødelagt og de ville bli sittende igjen uten kompensasjon.

Shikaku satte ganske snart i gang med å fylle innsjøen med sand fra Mekongelva. Innsjøen skulle bli til verdifull grunn hvor entreprenøren kunne bygge eksklusive leiligheter og hoteller – midt i byen.

– Det var veldig tøft for meg. Jeg tenkte på framtida for barna mine. Folk som flyttet til den nye landsbyen fikk det veldig vanskelig. Den ligger utenfor all-

farvei, og det var ingen jobber å få, sier Bo Chhorvy. Hun flyttet til Boeung Kak i 1993, og jobbet lenge på en fabrikk i byen for å betale for huset sitt ved innsjøen.

UGYLDIGE PAPIRER

Over hele Kambodsja blir familier presset til å flytte hjemmefra av investorer, internasjonale selskaper og andre som ser at det er penger å tjene på grunnen de bor på. Investorene har gjerne mektige venner og tilknytning helt opp til statsminister Hun Sen, og betaler store summer for avtaler hvor de får leie landområder over lang tid. At det allerede bor folk her, er det få som bryr seg om.

– Vi hadde papirer på at vi eide landområdet, men fikk beskjed om at de ikke var gyldige, sier Sing Sam fra landsbyen Prome i Preah Vihear-provinsen nord i Kambodsja. Hun og de andre innbyggerne, som tilhører urfolksgruppen kouy, pleide å dyrke ris mellom de flotte, høye trærne i skogen utenfor landsbyen. De brukte også trærne til å bygge hus. Men i 2011 ble landet leid ut til et kinesisk selskap som skulle dyrke sukkerrør. For å kunne gjøre det, måtte de hogge ned den verdifulle skogen. Hvor trærne ble fraktet og hvem de ble solgt til, vet ikke beboerne i Prome.

– Da selskapet begynte å hogge ned skogen, prøvde vi å protestere. Vi ble

møtt med politistyrker som brukte elektrosjokkvåpen og truet oss med andre våpen. Det var en fæl opplevelse, sier Tounng Sut, en av de andre landsbybeboerne.

MØTER DEMONSTRASJONER MED VOLD

At politiet slår ned på offentlige demonstrasjoner med makt er ikke uvanlig i Kambodsja. Trusler og vold er blant de viktigste verktøyene til statsminister Hun Sen, som har styrt landet i over 30 år. Ifølge rapporter fra både internasjonale og lokale menneskerettighetsorganisasjoner, som Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Licadho, er Hun Sen ansvarlig for en rekke alvorlige brudd på menneskerettighetene. I en Human Rights Watch-rapport fra 2015 kobles statsministeren til blant annet sensur, overvåkning, forbud mot offentlig demonstrasjoner, arrestasjoner, tortur og politisk motiverte drap.

Foran lokalvalget i 2017 og nasjonalvalg i 2018 har den politiske volden økt i omfang. Siden juli 2015 har minst 32 aktivister blitt arrestert og fengslet uten lov og dom. I protest mot dette har aktivister og sivilsamfunn startet kampanjen Black Monday, hvor de kler seg i svart og møtes til demonstrasjoner hver uke ulike steder i hovedstaden Phnom Penh og ellers i landet. Myndighetene

Sing Sam, Toung Sut og Noun Mun har alle mottatt trusler og arrestordre fra de lokale myndighetene fordi de slåss for rettighetene kouy-urfolkene har til landområdene rundt landsbyen deres. Flere håndtegnede kart viser utviklingen i området før og etter det kinesiske sukkerselskapet dukket opp.

kaller dette en «fargerevolusjon» og har møtt protestene med mer vold og vilkårlige arrestasjoner.

Også kvinnene fra Boeung Kak Lake deltar i Black Monday-kampanjen. I løpet av de siste månedene har flere av dem vært fengslet på grunn av dette.

– All uretten gir meg energi til å fortsette kampen. Hver gang vi deltar i demonstrasjoner, blir vi truet og slått. Under Pol Pot-regimet ble alle kastet ut av Phnom Pehn uansett hvem de var, men denne regjeringen tvangsflytter bare fattigfolk. Det er urettferdig, sier 76 år gamle Nget Khun. Under en av demonstrasjonene hun deltok i ble hun truffet i hodet av en gummikule, og blodet fløt.

BESLAGLA BULLDOSERE

Alle i Prome som har deltatt i demonstrasjonene mot det kinesiske selskapet, har fått beskjed om å møte i retten.

– Myndighetene beskylder meg for å være støttet av den politiske opposisjonen. Men vi eier dette landet. Det har vi gjort i veldig mange år, sier Toung Sut. Han og de andre aktivistene får hjelp fra Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon People and Knowledge of Highlanders til å forhandle med de lokale myndighetene.

Kouy-folket dyrker fortsatt ris på deler av området som tidligere var skog. Tidligere i år fikk flere av risbøndene avlingene ødelagt av kjemikalier fra sukkerplantasjen. En hytte de bygde for å hvile

I over fire år har innbyggerne i Prome i Preah Vihear protestert mot kinesiske sukkerselskaper som har tatt over ris-markene deres. Da selskapet ødela deler av avlingen deres med kjemikalier, beslagla landsbyboerne to bulldosere.

seg i mens de jobbet på åkeren, ble brent ned. Som protest har innbyggerne i Promé beslaglagt to av selskapets bulldosere.

– Vi ønsker en felles landavtale for hele kouy-landsbyen, slik vi har rett på ifølge landloven fra 2002. Da kan vi beskytte gravplassene og templene våre, og leve på tradisjonelt kouy-vis. Men akkurat nå føler vi oss motløse – vi har både kineserne, myndighetene, politiet og rettssystemet mot oss, sier Sing Sam.

FIKK LANDET TILBAKE

Ved Boeung Kak er hele innsjøen nå fylt med sand. Byggingen av luksusleiligheter er i gang, og de annonseres i avisen for mellom 500 000 og tre millioner dollar. Men for familiene som nektet å flytte, har motstanden ført fram. Et område på 12,44 hektar er satt av til de rundt 800 familiene som fortsatt bor i området. Myndighetene har imidlertid ikke sagt nøyaktig hvor grensene skal gå, og ikke

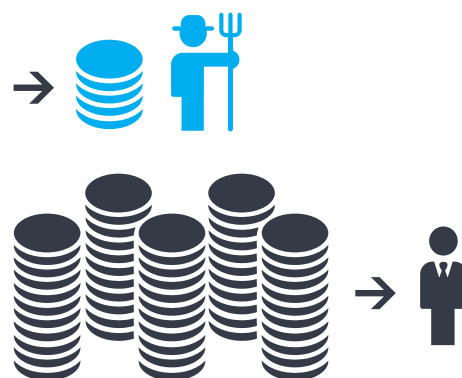
alle familiene har fått papirer på at de har rett på tomtene sine.

– Myndighetene ga oss ikke dette landområdet for å være snille. De gjorde det fordi vi har kjempet og protestert i mange år, med store konsekvenser for oss personlig. Flere har vært i fengsel eller blitt angrepet av politiet. Det har vært en vond og vanskelig kamp. Noen kvinner har spontanabortert, og enkelte har tatt livet av seg som følge av konflikten, sier Song Sreyleap.

Hun og de andre kvinnene er fast bestemt på å fortsette kampen helt til alle familiene som er igjen ved Boeung Kak har fått papirer på at de eier tomta si.

– Vi har kjempet denne kampen sammen, og har til og med vært i fengsel sammen på grunn av engasjementet vårt. Derfor fortsetter jeg å protestere, i solidaritet med vennene mine som ikke har fått papirer ennå og med andre aktivister som har blitt fengslet, sier Bo Chhorvy.

DETTE ER ULIKHET

Inn: Årlig bistand til fattige land = **180** milliarder USD

Ut: **2 000** milliarder USD tas ut fra fattige land i form av i skatteunndragelser, gjeldsrenter og tap i handelsavtaler

LANDKONFLIKTER I KAMBODSJA

- En stor del av Kambodsjas 15,5 millioner innbyggere er avhengig av jordbruk for å overleve. Om lag halvparten av landets arbeidsføre jobber med jorda. De fleste er småbønder som dyrker ris til eget forbruk.
- Av landets 18.103.500 hektar landmasse er om lag 4.145.000 hektar egnet til jordbruk.
- Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Licadho har samlet inn data som viser at 2.139.552 hektar land er leid ut til kommersielt bruk, blant annet til kambodsjanske, vietnamesiske, kinesiske og russiske selskaper. På grunn av manglende åpenhet hos myndighetene er de reelle tallene sannsynligvis høyere.
- Mesteparten av den kommersielle produksjonen består av gummi og sukker, som eksporteres. Det siste tiåret har særlig sukkerindustrien ekspandert, men etter mye negativ oppmerksomhet om landkonflikter tilknyttet sukkerindustrien har eksporten, spesielt til EU, sunket noe.
- Konflikter om landrettigheter er en av de viktigste årsakene til menneskerettighetsbrudd i landet. I 2014 var 50.000 kambodsjanere involvert i slike konflikter, noe som var en kraftig økning fra årene før.

Kilder: Verdensbanken, Licadho

Den lange veien til fred i Colombia

Mitt favorittsitat fra Nelson Mandela lyder slik: «Hvis du ønsker å slutte fred med din fiende, må du jobbe sammen med ham. Da blir han din partner.»

TEKST OG FOTO Emma Heidenreich OVERSETTELSE Kirsti Knudsen

✓ Mange colombianere lever av å selge det de dyrker, som denne mannen i Cartagena.

DETTE ER ULIKHET

74,5
mill.

På verdensbasis er **74,5 mill.** unge (15-24 år) arbeidsledige.

Colombia ligger på 10. plass blant de land i verden som har størst ulikhet mellom fattig og rik.

SETT MED VERDENS øyne, har det ikke vært mangel på dialog mellom FARC-EP-geriljaen og den colombianske regjeringen. For noen måneder siden – med FNs generalsekretær til stede – signerte partene en historisk fredsavtale. For dette ble president Juan Manuel Santos tildelt Nobels fredspris for 2016. Avtalen ble imidlertid avvist i en folkeavstemning i oktober.

Noe av det flertallet av colombianerne var mest misfornøyd med i fredsavtalen, var at den i stor grad tilbød amnesti til FARC-medlemmer som står bak krigsforbrytelser. Nå er avtalen reforhandlet, og denne gangen skal den bare godkjennes av parlamentet – ikke gjennom en ny folkeavstemning.

Til nå har den 52-årige konflikten tatt 220 000 liv. Så, hva skal til for å få en slutt på stridighetene?

STØRST FATTIGDOM PÅ LANDSBYGDA

Her om dagen hadde jeg gleden av å treffe Jorge Trujillo, ordføreren i jordbrukskommunen Santa Helena. Jeg kom-

mer aldri til å glemme det han sa til meg: – Det er to slags Colombia – ett for de rike og ett for de fattige. Før vi får sammenføyd de to delene, kommer landet mitt aldri til å oppleve fred.

Colombia ligger på tiende plass på lista over land i verden som har de største økonomiske forskjellene blant befolkningen. Ulikhetene kommer tydeligst fram når vi sammenligner by og land. I 2014 kom 42,8 prosent av folk som levde i fattigdom fra landsbygda, mens andelen fattige i urbane strøk var 26,9 prosent. Siden det har styresmaktenes mål om å redusere fattigdommen riktig nok ført til at andelen fattige på landsbasis har falt betraktelig, men igjen, disse gode resultatene er konsentrert om de store byene, og reflekterer for det meste utviklingen i urbane regioner.

Jeg har tilbrakt den siste måneden utenfor allfarvei i Colombia. Her har jeg lyttet til fortellinger om mennesker jeg aldri kommer til å glemme. Dessverre beskriver alle disse historiene sannheten om den ufattelige ulikheten i landet. Dårlig fordeling av ressurser, utdanning, hel-

setilbud og statlige støtteordninger fanger innbyggerne på landsbygda i fattigdom og bidrar uunngåelig til økonomiske forskjeller mellom by og land. Det var også denne vedvarende ulikheten som var utgangspunktet for den colombianske konflikten som oppsto i 1964.

STORE POLITISKE MOTSETNINGER

Colombia har en lang og sammensatt historie med store motsetninger mellom landets konservative og liberale politiske partier. Det konservative partiet ble støttet av de rike godseierne som ville beholde det sosiale klassesystemet, maktkonsentrasjonen og kirkens dominerende rolle. På den andre siden sto det liberale partiet for desentralisering av maktstrukturene i kolonitida, demokratisk frihet, internasjonal handel og

et skille mellom kirke og stat. Ingen av partiene hadde tilstrekkelig støtte i folket til å bli lenge ved makta og stabilisere Colombia.

Revolusjonslederen Jorge Elcior Gaitan forsøkte å minske de store ulikhetene gjennom landreformer og sosial inkludering, men attentatet på ham i 1948 førte landet inn i en mørketid, allment kjent som La Violencia. 200 000 mennesker ble drept, og ulike geriljagrupper – som FARC-EP, ELN (den nasjonale frigjøringshæren) og deres motstandere, de høyreorienterte paramilitære gruppene – så dagens lys.

FARC-EP, den største og mest effektive av gruppene, ble stiftet i 1964 som en politisk organisasjon bygd på en liberal, venstreorientert ideologi. Men det politiske klimaet i verden – med trusselen fra den kalde krigen – førte til at den colombianske regjeringen var på vakt overfor enhver ideologi som kunne minne om kommunisme. Dette ble veien til ytterligere konflikt.

Det var på den fattige landsbygda, der folk led og lider mest under den økono-

miske ulikheten, FARC-EP så dagens lys. Og det er for disse menneskene FARC-EP fortsetter å slåss. – Jeg er bekymret for hva som vil skje den dagen FARC-EP ikke lenger eksisterer. Hvem vil ta plassen deres? Hvis det ikke gjøres noe med ulikhetene, hvilken gruppering vil ta opp kampen igjen, spør Patricia, ansatt på kontoret til Norsk Folkehjelp i Santa Helena.

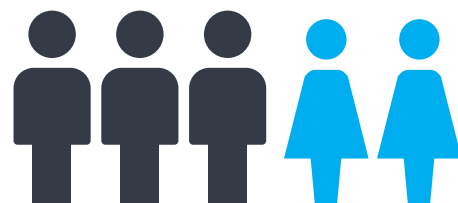
ULIKHET SKAPER KRIG OG KONFLIKT

Det historien har lært oss, er at det er en sterk sammenheng mellom økonomisk ulikhet og krig. Det kan bli dyrt for oss å dersom stemmene til de underprivilegerte ikke blir hørt. Ser vi på måten fredsforhandlingene i Havanna og den påfølgende folkeavstemningen ble gjennomført på, virker det som om denne lærdommen ikke har sunket inn.

60 prosent av de stemmeberettigede ved folkeavstemningen 2. oktober unnlot å stemme – enten fordi de ikke ville eller fordi de ikke klarte å komme seg til stemmeurnene. Det er befolkningen på landsbygda som sterkest har fått føle krigen på

Anas to døtre på 4 og 9 år gir en nabogutt skyss på hesten på vei hjem fra skolen.

DETTE ER ULIKHET

Arbeidsliv og kjønn: Kvinnens deltakelse i arbeidslivet er lavere enn menns. I 2015 var det **49,6 %** av verdens arbeidssføre kvinner som jobbet, mens menns deltakelse i arbeidslivet var **76,1 %**.

– Når datteren min blir elleve, må hun dra til broren min i Bogotá for å fortsette skolegangen

En lokal butikkeier nær Santa Helena på grensen mellom regjeringskontrollert og FARC-EP kontrollert område i Sørvest-Colombia.

kroppen, fordi det er her kampene mellom FARC-EP og regjeringen har funnet sted. Og for mange av dem som bor i disse konfliktområdene har det vært umulig å stemme. Begrensede transportmuligheter og dårlige veier hindrer folk i å delta. Interessant nok ville alle jeg intervjuet i disse områdene stemt ja til fredsavtalen dersom de hadde fått muligheten til det. Det var i de store byene majoriteten av nei-velgerne befant seg. – Folk i byene har nesten ikke blitt preget av krigen; de vet ikke hva det vil si å frykte for sitt liv, sier ordfører Trujillo.

Gjennom hele krigen har lokalbefolkningen blitt fratatt jorda si. Voldelige sammenstøt mellom geriljagrupper, regjeringsstyrker og paramilitære grupper har tvunget folk til å flytte fra hjemstedet sitt og forlate jorda si. Noen ganger har

de paramilitære eller geriljaen solgt disse landområdene videre til rike godseiere for å finansiere sine aktiviteter. I dag er mer enn halvparten av Colombias jordbruksområder eid av én prosent av landeierne. Denne skjeve fordelingen får også store negative følger for urbefolkningen. – For dem er jorda det samme som deres identitet, sier Jose Santos, talsmann for det afro-colombianske samfunnet. – Den nåværende fredsavtalen tar opp problemet, men kommer ikke med noen løsning på det. Dette viser hvor lite konkret avtalen er. En framtidig avtale må selvfølgelig inneholde bestemmelser om at utsatte grupper skal få jorda si tilbake.

TIL BYEN FOR Å FÅ SKOLEGANG

Drar vi utenfor byene, blir det fort åpenbart at regjeringen gjør forskjell på by og

land. Når vi kommer lenger ut på landet, begynner jeg å legge merke til mangelen på skoler og sykehus. Vi kan kjøre i to timer uten å se noen av delene.

De fleste lokalsamfunnene mangler videregående skoler, mens store byer som hovedstaden Bogotá har privatskoler i verdensklasse. Barna her lærer engelsk fra de er fem år, og dersom familien din har råd til å sende deg på en slik skole, får du en enorm fordel når du skal videre i arbeidslivet. Barn fra fattigere familier som ønsker seg utdanning, må reise inn til de større byene. De skilles fra familien sin i elleveårsalderen, og ofte har de likevel bare råd til å gå på offentlige skoler som ikke har den samme kvaliteten som de private. Dette bidrar til at forskjellene bare øker.

– Når datteren min blir elleve, må hun dra til broren min i Bogotá for å fortsette skolegangen, sier Ana, som bor i Santa Helena. – Jeg ønsker ikke at jentene mine skal fortsette å leve slik som nå; jeg vil at de skal kunne bestemme over sin egen skjebne og sin videre vei i livet.

ER EN VARIG FRED MULIG?

Slik er også situasjonen når det gjelder helsevesenet og for funksjonshemmede som bor på landsbygda. Innbyggerne i El Orejón har aldri hatt tilgang til god medisinsk behandling. De må gå i førti minutter for å komme til det nærmeste sykehuset; utstyret der er mangelfullt og det er bare en sykepleier i staben.

El Orejón ligger like ved landets største vannkraftverk – Ituango. For å kunne bygge demningen, måtte 182 familier flyttes. Men lokalbefolkningen har ingen glede av den vannkraften som produseres her. Den sendes til større, kraftkrevende urbane områder. – Hvis vi ønsker å bruke denne elektrisiteten, må vi betale mer for den enn det innbyggerne i byene gjør, sier Oscar, en av innbyggerne i El Orejón.

Hva skal til for å oppnå varig fred i Colombia? Er det i det hele tatt mulig? Mange av de opprinnelige geriljagruppene, inkludert FARC-EP, oppsto på grunn av fattigdom, urettferdighet og skjev fordeling av ressursene. Hvis Colombia skal oppnå en virkelig fred, må det skje store endringer på disse områdene. Tidligere fiender må samarbeide, landet må frigjøre seg fra sitt historiske mønster av politisk ekskludering og lytte til stemmene fra dem som har opplevd de største lidelsene.

Illustrasjonsbilde. Asylsøkere på Dikemark mottak i kø for å få utbetalt støtte til livsopphold.

Regjeringen vil gi mindre til dem som allerede har minst

Barnefamilier på mottak i Norge lever langt under fattigdomsgrensa. Nå vil regjeringen kutte i støtten deres i statsbudsjettet for neste år.

TEKST Christina Endresen FOTO Werner Anderson

DET ER FLERE DAGER igjen til neste utbetaling, og familien Ali har ikke en krone igjen på konto.

– Kona mi, Halima, ble syk og måtte til legen. I tillegg måtte vi kjøpe en varm kjeledress til vårt nye familiemedlem. Derfor har vi gått tom for penger, forteller Hussein Ali som bor på Veumalléen asylmottak i Fredrikstad sammen med kone og tre barn.

Med en samlet støtte på 8780 kroner i måneden, som skal dekke mat, klær, medisiner, mobil, hygieneartikler og andre ting en familie trenger, er det ikke én krone til overs til uforutsette utgifter. – Selvfølgelig er det tøft, men vi har håp, gode hjerter og trygghet. Det er det viktigste.

Hussein og Halima flyktet fra krigen i Somalia i 1996, og bodde i flyktningleir i Jemen til de kom til Norge med barna i august i fjor. Selv om de lever fra hånd til munn, er de svært takknemlig for å bo i Norge.

– Penger er ikke det eneste som spiller en rolle her i livet. Har du fred, kan du komme deg gjennom det meste, sier Hussein.

REGJERINGEN ØKER BARNEFATTIGDOMMEN

Til tross for at barnefamilier i mottak allerede lever under fattigdomsgrensa, skal regjeringen kutte i støtten ved å sette en maksgrense på 10 000 kroner per familie i statsbudsjettet for 2017. Det betyr at en familie med flere enn to barn kan få kutt i støtten avhengig av barnas alder.

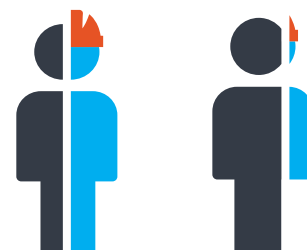
– Norsk Folkehjelp har rapportert om barn med mangelsykdommer i mottak fordi støtten ikke strekker til. Vi hadde aldri akseptert en slik behandling av noen andre grupper i det norske samfunnet, sier stabssjef i Norsk Folkehjelp, Birgitte Brekke.

Hun mener det er helt hårreisende at regjeringen ser det som forsvarlig at et slikt beløp skal være tilstrekkelig for et anstendig livsopphold.

– Dette er et kutt som skaper større forskjeller blant folk og vil øke barnefattigdommen i norske asylmottak.

En NOVA-rapport fra 2011 viser at barn som bor i asylmottak har betydelig dårligere levevilkår og livsstil enn andre barn i samme aldersgruppe i Norge, også om vi sammenligner med barn i familier som lever på sosial stønad.

DETTE ER ULIKHET

Formell og uformell sektor: Mer enn **50 %** av arbeidstakere i verden jobber i uformell sektor. I utviklingsland kan opp mot **90 %** av arbeidsstyrken jobbe i uformell sektor.

Illustrasjonsbilde. Manglende aktivitetstilbud for barn i norske mottak gjør at dagene blir lange.

Mens de andre barna i klassen til Fadumo på åtte år går på SFO og driver med fritidsaktiviteter etter skolen, har ikke familien Ali råd til å betale for det.

– Men vi forteller selvfølgelig aldri barna at det er mye vi ikke har råd til. Vi finner heller på alternative aktiviteter så de ikke tenker på det, forteller Hussein.

GRUER SEG TIL VINTEREN

Med familiens stramme budsjett, er vinteren ekstra tøff.

– Vi skulle gjerne hatt månedskort og ullundertøy til vinteren slik at vi kan komme oss lettere til byen for å kjøpe mat når det er kaldt ute, men vi har dessverre ikke råd til det, sier Halima.

Likevel er familien positive, og har troen på at lokalsamfunnet eller Fretex kan hjelpe dem slik som de gjorde i fjor. – Det ordner seg nok, sier Hussein og smiler til kona. Familien føler seg hel-

dig som bor så nær svenskegrensa og kan kjøpe mat der. – Det er den eneste måten vi kan bruke pengene fornuftig på, sier han. De passer alltid på å ha nok mat lagret til barna. – Nå har jeg ikke en krone i lomma, men vi har mat til barna.

MÅLLØS AV GLEDE

For tre dager siden fikk familien innvilget oppholdstillatelse i Norge.

– Vårt største ønske var at barna våre ikke skulle gå igjennom det samme som oss. Vi kan ikke uttrykke hvor glad vi er, sier Hussein.

Ekteparet forteller at de gleder seg til å jobbe, betale skatt og bidra i det norske samfunnet: – Nå er målet å få seg en jobb og bli ordentlig integrert.

I tillegg til at de har familie som bor i Fredrikstad, har barna fått venner på skolen og i barnehagen. – Vi har derfor et stort ønske om at vi kan fortsette å bo her.

Blikk på verden

SKOLELEVER I VIETNAM HINDRET EKSPLOSJON I SKOLEGÅRDEN

Elever ved Hai Phu ungdomsskole i Quang Tri fikk et sjokk da de skulle stelle blomsterbedet i skolegården. Noen centimeter under jorda ser de plutselig et gråbrunt nedrustet objekt.

DET TAR IKKE lang tid før elevene forstår hva de har funnet. De har fått god opplæring i å gjenkjenne potensielle farer som kan skjule seg i jorda gjennom Norsk Folkehjelps prosjekt «Renew» som jevnlig trener befolkning i såkalt minebevisstgjøring, som lærer dem å gjenkjenne en mine og vite hva de skal gjøre når de finner en.

Elevene varsler lærerne sine som umiddelbart ringer det lokale nødnummeret for funn av eksplosive objekter og rapporterer situasjonen.

Et av Norsk Folkehjelps eksplosivryddelag ankommer skolen raskt. Som elevene fryktet, viser det seg at objektet er en såkalt klasebombe: Et lite, eksplosivt våpen med en kraft som potensielt kunne ha drept elevene som fant den og skadet andre som var i nærheten.

Etter å ha kontrollert området, finner eksplosivryddelaget også en 81 mm bombekastergranat og en håndgranat i jordhaugen de har gravd ut.

– Takket være elevene på Hai Phu ungdomsskole har en tragisk ulykke som kunne ha hatt fatale konsekvenser blitt forhindret, sier operasjonssjef Kay Gamst fra Norsk Folkehjelp.

SATSER PÅ ØKT FØRSTEHJELPSKUNNSKAP I FELT

Norsk Folkehjelp Lørenskog ønsker å gi sine redningsmannskaper mer kunnskap om førstehjelp.

Laget fikk 30 000 kroner fra Extrastiftelsen til prosjektet «Økt førstehjelp til søk og redning».

Minstekravet for frivillige redningsmannskaper er et 30-timers førstehjelpskurs, men lokallaget i Lørenskog ønsker nå å heve kompetansen blant mannskapene ytterligere.

– Vi ønsker å ha både utstyr og kompetanse til å behandle den savnede hurtigere, samt kunne ta enkle målinger i felt, slik at ambulansepersonellet får viktige opplysninger om tilstanden i en tidligere fase, skriver lokallaget i søknaden.

Pengene skal gå til å kjøpe utstyr som blodtryksmåler, større sekker til aksjoner, oppdatert materiell for å forhindre nedkjøling og lærebøker.

– Ved funn av savnede kan enkle tester som blodtryksmåling og oksygenmetning gi oss en bedre pekepinn på tilstanden til pasienten. Dette er også viktig for videre transport, overvåking av pasienten og informasjon til ambulansepersonell.

Målet er at det nye utstyret skal være i bruk i aksjoner innen mars neste år.

MEDLEMSREISE TIL PALESTINA

SEKS MEDLEMMER FRA lokallag landet rundt reiste i november på prosjektreise til Palestina. De besøkte flyktningleirer og partnerorganisasjoner, og møtte palestinerne som hver dag føler den brutale okkupasjonen på kroppen.

De fikk være med på olivenhøsting i Kafr Malik og snakket med bønder i Nablus som trues av bosettinger og bosettere på alle kanter. I Ramallah traff de kvinner som jobber mot undertrykkelse og vold fra både den israelske okkupasjonen og fra deres egne patriarkalske samfunn.

I flyktningleiren Al Jalzon traff de Nabila Mahmoud Safi, moren til Ali. Nabila fortalte om hvordan Ali pleide å gå ut for å kaste stein med sprettert mot israelske vaktposter i nabolaget og hvordan de skjøt og drepte ham med en ekspanderende kule. I leiren møtte de også 15 år gamle Atta, som har vært bundet til rullestol siden han 12 år gammel ble skutt i ryggen av en israelsk soldat som trodde colaboksen han holdt i handa var en bombe.

I Betlehem tok en gruppe studenter med seg de norske gjestene på en rundtur i gater preget av enorme vaktårn og den åtte meter høye muren som skjærer gjennom det palestinske landskapet. Flere av studentene fortalte om avbrutte studier fordi de risikerte å bli skutt på vei til universitetet. Reisen etterlot sterke inntrykk og skapte stort engasjement hos deltakerne. De har skrevet blogg underveis som kan leses her:

<http://blogg.folkehjelp.no/category/hjemme/vestbredden>

Deltakerne på medlemsreisen 2016. Fra venstre: Inger Sandberg, reiseleder, rådgiver i Norsk Folkehjelp, Sigurd Nordal, NF Solidaritetsungdom Bergen, Merete Sætran, NF Harstad, Anne Mette Johnsen, NF Trondheim, Khalil Zaquot, Norsk Folkehjelps kontor i Palestina, Nour Nàsèr, Norsk Folkehjelp Larvik, Camilla Boyle, NF Solidaritetsungdom Nidaros og Solfrid Viset, NF Ålesund.

Henriette Westhrin blir ny generalsekretær i Norsk Folkehjelp

Henriette Killi Westhrin har sagt ja til jobben som ny generalsekretær i Norsk Folkehjelp. Westhrin kommer fra jobben som sekretariatsleder for SV på Stortinget.

– **JEG ER** veldig glad og takknemlig for å få anledningen til å lede en organisasjon som Norsk Folkehjelp, som forankrer arbeidet sitt i tydelige verdier og tør å ta standpunkt for rettferdig fordeling, solidaritet og demokrati, mot diskriminering og undertrykking. Jeg er opptatt av at jeg skal være en tydelig generalsekretær for våre ansatte her i Norge og på våre prosjekter rundt omkring i verden, men ikke minst for vår medlemsorganisasjon, sier Westhrin.

At Norsk Folkehjelp er en demokratisk organisasjon styrt av medlemmene, mener Westhrin er noe som gjør at organisasjonen skiller seg ut på en positiv måte.

– Norsk Folkehjelp er full av gode fagfolk som brenner for det de jobber med, og som virkelig strekker seg for at Folkehjelpa skal lykkes, sier påtroppende generalsekretær Henriette Killi Westhrin, som vil tiltre stillingen som generalsekretær i starten av 2017. Hun har en lang politisk karriere bak seg, og har blant annet vært statssekretær i flere departementer og forbundssekretær i Fellesorganisasjonen.

**Norsk
Protein**

– ledd i næringskjeden

www.norskprotein.no

Ingar Pettersen & Co as

Rådgivere i bedriftsutvikling og styring

LO Media

– mer enn et fagforbund

**Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak**

Norsk Lokomotivmannsforbund

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

MONIER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet
Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet
Avd. 5

Avd. 3
Møre og Romsdal

Fellesforbundet
Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet
Marinestasjonen

Fellesforbundet
Avd. 10

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag
Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet
Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet
Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag
Sentralforvaltningen

Fellesforbundet
Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet
Avd. 1 Oslo-Akershus Tlf.: 23 06 18 90

Norsk
Tjenestemannslag
Mattilsynet

Fellesforbundet
Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 108 Innherred Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 650

Fellesforbundet
Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

FAGFORBUNDET
Avd. 731 Skedsmo

Fellesforbundet
Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 95 Sør-Varanger

FAGFORBUNDET
Frogn

Fellesforbundet
Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 107 Sunnhordland

FAGFORBUNDET
Avd. 422 Kvam og Fusa

Fellesforbundet
Avd. 74 Nord-Hålogaland

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet
Avd. 75 Halden Fagforening

Avd. 15 Innlandet

EL&IT
FORBUNDET
Trøndelag

Fellesforbundet
Avd 747 Unionen Fagforening

Avd. 21 Fredrikstad

EL&IT
FORBUNDET
Elektroarb.

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

NORSK FOLKEHJELP er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 13 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 39 land.

OM APPELL

APPELL ER ET fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

REGION VEST

Teatergt. 34, 5010 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

B PostAbonnement

RETURADRESSE

Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Rettferdig tilgang til naturressursar i Sør-Sudan

Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn.

Industri Energi støttar Norsk Folkehjelp sitt arbeid i Sør-Sudan, og bidreg med 1 million kroner over ein 4-års periode. Norsk Folkehjelp samarbeidar med lokale styresmakter og partnerar i Sør-Sudan for å sikre folk rettferdig tilgang til naturressursar. Det er også viktig å styrkje folket sin rett til å delta i politiske prosessar. Målet er å bidra til utvikling av eit politisk rammeverk der lokalbefolkninga kan vere med å bestemme korleis ressursane vert fordelt. Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn. I Sudan-programmet bidreg Industri Energi til sosial og økonomisk utvikling.

Norsk Folkehjelp
Solidaritet i praksis